

У трансформаційних економічних системах становлення фінансового ринку здійснювалося переважно революційним шляхом. Особливістю країн з трансформаційною економікою є прямий вплив держави на ефективність реформування банківського сектору та на подальший розвиток структури фінансового ринку. Так, у країнах з відносно швидкими та якісними змінами у банківському секторі (країни Східної Європи та Балтії з показником відношення активів банківських установ до ВВП на рівні 50% при відношенні капіталізації фондового ринку до ВВП на рівні 15,6%) було сформовано достатньо розвинутий фондовий сегмент з діючими небанківськими інститутами, що конкурують з комерційними банками на ринку фінансових ресурсів [1, с. 304].

У країнах з повільними темпами банківських реформ (Україна, країни СНД) фондовий ринок та небанківські фінансові інститути суттєво відстали у розвитку, водночас закріпилась домінуюча роль банківських установ та звузились можливості збалансованого розвитку фінансового ринку. Розвиток світового фінансового ринку сягнув такого рівня проникнення в національні економіки, за якого не лише міжнародні фінансові інститути здатні вплинути на розвиток національних фінансових ринків, але й локальні економічні проблеми можуть стати причиною порушення балансу міжнародної фінансової системи, і при цьому не існує регуляторів здатних запобігти негативним тенденціям. Свідченням цього факту є формування передумов розвитку світової фінансової кризи на іпотечному ринку США. Інститути-регулятори США, створені за

секторною моделлю регулювання, не змогли вчасно відстежити негативні тенденції розвитку фінансового ринку (зосередження значної частини активів інституційних інвесторів у високо ризикових інструментах іпотечного ринку), що призвело до виникнення національної фінансової кризи. Оскільки основні втрати припали на активи фінансових інститутів із значним рівнем інтеграції у світовий фінансовий ринок, то криза швидко перекинулася з національного рівня на міжнародний [2, с. 96].

Разом з тим національні інститути-регулятори не завжди готові до захисту локальних фінансових ринків від негативних тенденцій розвитку світового фінансового ринку. Так, в Україні відсутність адекватних регуляційних заходів сприяла ринковій вразливості банківської системи, а тому з появою суб'єктивних ознак неплатоспроможності окремих банків системна банківська криза швидко розгорнулася й перекинулася на небанківські сегменти фінансового ринку та реальний сектор економіки.

Пріоритетами розвитку інституційної структури фінансового ринку є реструктуризація діяльності інститутів-регуляторів та орієнтація системи регулювання у напрямі регуляційної моделі на основі завдань пруденційного та фінансового нагляду; підвищення рівнів концентрації й консолідації капіталу фінансових інститутів для нарощування фінансових активів; стимулювання використання цінних паперів у банківській практиці шляхом сек'юритизації банківських депозитів; створення фінансового інституту-гаранта хеджових операцій на фондовому ринку.

Література

- 1.Кравець В. І. Інституційна роль банківського сегменту у розвитку ринку фінансових послуг / В. І. Кравець, І. Б. Бабух // Сталій розвиток економіки. – 2011. – № 1(4). – С.301–305.
2. Теорія і практика застосування фінансових інструментів соціально-економічного розвитку України / [В. І. Кравець, П. О. Нікіфоров, Н. Р. Швець та ін.] ; за ред. П. О. Нікіфорова, Н. Р. Швець. – Чернівці: ЧНУ, 2011. – 244 с.

УДК 336.717

ПІДВИЩЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ БАНКІВСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Заваденко Н.І. – ст. 4 курсу, гр. Фвн -41

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н.В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Стан банківської системи визначає рівень фінансової безпеки в цілому, оскільки банки одночасно є суб'єктами грошово-кредитного, валютного, банківського, страхового та фондового секторів. На сучасному етапі розвитку банківської системи України одним із пріоритетних завдань є забезпечення стабільного функціонування та розвитку комерційних банків і банківської системи в цілому. Забезпечення фінансової стабільності банку – необхідна передумова ефективного управління економікою. Фінансова стабільність будь-якого комерційного банку, в першу чергу, пов'язана із його ліквідністю. Винятково важлива роль ліквідності у життєдіяльності банку та підтриманні рівноваги банківської системи в цілому зумовлює доцільність централізованого регулювання ліквідності через

установлення органами банківського нагляду обов'язкових нормативів ліквідності [1, с. 164].

В банківській системі України, починаючи з кінця 2013 р., а особливо у 2014 р., виникла значна проблема, що загрожує її ліквідності та нормальному функціонуванню всієї фінансової системи, а саме масовим відтоком депозитів. Протягом 2014 р. банківська система України втратила 39,8 млрд. грн. депозитів у національній валюті, або 9,8%. Треба зазначити, що відтік депозитів у національній валюті фізичних осіб має більш негативну динаміку і складає 57,8 млрд. грн., або 22,8%. Проте, такий великий обсяг зниження депозитів в національній валюті фізичних осіб частково компенсувався приростом депозитів у національній валюті юридичних осіб на 17,9 млрд. грн. за рахунок зростання коштів на поточних рахунках [2,

с. 8]. Щодо зростання коштів на поточних рахунках юридичних осіб, то можна стверджувати, що воно відбулося через зростання оборотів суб'єктів господарювання через інфляційні процеси.

Банківська система України протягом 2014 р. втратила 10 млрд. дол. США депозитів, або 34% всіх депозитів в іноземній валюті на початок 2014 р. На відміну від відтоку депозитів у національній валюті, депозити в іноземній валюті мають негативну тенденцію до зниження протягом всього року, як з рахунків фізичних осіб – на 8,3 млрд. дол. США, або 37,7%, так і з рахунків юридичних осіб – на 1,7 млрд. дол. США, або 23%. Таке постійне зниження залишків депозитів в іноземній валюті призводить до зниження валютної складової ліквідності банківської системи та неможливості виконання банками своїх зобов'язань в іноземній валюті [3]. Основними причинами зниження ліквідності банківської системи України у 2015 р. є: масовий відтік депозитів, неефективні адміністративні рішення, зростання недовіри до банківської системи, девальвація національної грошової одиниці, зростання проблемних кредитів та неефективний менеджмент активів та пасивів окремих банківських установ.

Для підвищення рівня ліквідності банківської системи України та нормалізації функціонування банківських установ необхідним є:

1. Відміна обмежень щодо обсягів готівкових коштів, які можуть отримувати клієнти зі своїх валютних рахунків в банківських установах, оскільки це стримує відкриття нових валютних депозитів та залучення валютних коштів банками України в умовах їх гострого дефіциту.

2. Тимчасове призупинення норми законодавства щодо оподаткування доходів за банківськими

вкладами, оскільки це сприяє відтоку депозитів із системи та створює додатковий тиск на ліквідність як окремих банків, так і всієї банківської системи.

3. Зниження норми обов'язкового резервування закладами в іноземній валюті на період кризи, що сприятиме вивільненню додаткової ліквідності в банківській системі України.

Отже, ліквідність банківської системи є динамічним явищем, яке безпосередньо залежить від загального стану економіки та виступає її каталізатором поглиблення економічної кризи. Тому подальший розвиток як банківської системи, так і економіки України в цілому залежить від підвищення ліквідності банків, що забезпечить функціонування здорової банківської системи.

Проблеми банківської системи в переважній більшості тотожні проблемам фінансової системи України. Без розвитку фінансової системи та економіки України банківській системі важко функціонувати та зберігати навіть відносну стабільність. При умові досягнення рівня зростання економіки країни, налагодження стабільного експорту продукції, виробленої в Україні, залучення міжнародних інвесторів та новітніх технологій буде потужною рушійною силою не лише до стабілізації банківської системи, а й до стабільного та поступового її розвитку. Для того, щоб підвищити рівень безпеки банківської системи необхідно: забезпечити надійність та стабільність банківської системи, підвищити рівень довіри населення до банків, проводити ефективну грошово-кредитну та курсову політику, удосконалити систему банківського нагляду та нормативно-правову базу.

Література

1. Колобов Ю. В. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України / Ю. В. Колобов // Вісник університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 3 (12). – С. 163–169.
2. Міщенко В. Ліквідність банківської системи: економічна суть, структура і методологічний підхід до аналізу / В. Міщенко, А. Сомик // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 11. – С. 6–9.
3. Показники діяльності банків України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807 &cat_i

УДК 336.22

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Кириченко Л. – ст. 5 курсу, гр. Фвнм-11

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мацедонська Н. В.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

У сучасній незалежній Україні розпочався процес відродження місцевих фінансів, які набувають об'єктивної економічної дійсності, властивої фінансовим системам усіх сучасних цивілізованих держав, що поєднані із зміною концепції місцевого оподаткування.

Аналіз зарубіжного досвіду розвитку систем місцевого оподаткування дає змогу виокремити три теоретичні моделі залежно від обсягів фіскальних повноважень органів місцевого самоврядування щодо встановлення й стягнення місцевих податків і зборів. Першу можна умовно назвати «повна автономія». Органи місцевого самоврядування мають право на власний розсуд запроваджувати податки і збори,

перелік яких законодавчо не визначається. У чистому вигляді на практиці ця модель не використовується. За другої моделі місцеві органи влади можуть запроваджувати податки та збори відповідно до переліку, визначеного центральною владою. У такому випадку доцільні три варіанти: 1) усі податки та збори за переліком вводяться місцевими органами влади лише на їх розсуд; 2) усі податки й збори за переліком обов'язкові для запровадження органами місцевого самоврядування; 3) податки та збори поділяються на обов'язкові для запровадження й ті, що встановлюються за рішенням місцевого самоврядування. Саме такий варіант другої моделі діє